

Inozemna izravna ulaganja u Republici Hrvatskoj

Toplek, Marko

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:211:697797>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported](#) / [Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-07**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Marko Toplek

**INOZEMNA IZRAVNA ULAGANJA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

Varaždin, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

**FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Marko Toplek

Matični broj: 0016150559

Studij: Ekonomika poduzetništva

INOZEMNA IZRAVNA ULAGANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

Jelena Gusić Munđar, mag. math.

Varaždin, srpanj 2023.

Marko Toplek

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada.

Autor/Autorica potvrdio/potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

---

Sažetak

Inozemna izravna ulaganja vrsta su međunarodnih ulaganja čijom se provedbom postižu koristi za gospodarstvo dviju zemalja. Predstavljaju značajan izvor financiranja siromašnih gospodarstva te priliku i poticaj za razvoj istih. Kao i u svakoj zemlji, tako i u Republici Hrvatskoj inozemna izravna ulaganja dugoročno gledano bilježe oscilacije koje su prikazane i analizirane u ovom radu.

Metoda korištena za obradu podataka u radu jest analiza vremenskih nizova. U određenim vremenskim razdobljima analizirani su neto priljevi i neto odljevi inozemnih izravnih ulaganja u Republici Hrvatskoj, analizirana su inozemna izravna ulaganja prema djelatnostima rezidenata te zemljama ulagača odnosno ulaganja. Također, opisana je investicijska klima Republike Hrvatske te učinci ulaganja u Republike Hrvatsku i utjecaj istih na BDP zemlje.

Ključne riječi: analiza podataka, inozemna izravna ulaganja, vremenski niz

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Inozemna izravna ulaganja	2
2.1. Pojam i definicija	2
2.2. Motivi ulaganja	3
2.3. Privlačenje inozemnih izravnih ulaganja.....	3
2.4. Podjela inozemnih izravnih ulaganja	4
2.5. Utjecaj na gospodarstvo.....	5
3. Stanje inozemnih izravnih ulaganja u svijetu.....	6
4. Inozemna izravna ulaganja u Republici Hrvatskoj.....	10
4.1. Neto priljevi i neto odljevi inozemnih izravnih ulaganja u razdoblju od 1991. do 2021. godine	11
4.2. Inozemna izravna ulaganja na područjima imovine i obveza u razdoblju do 1993. do 2022. godine.....	15
4.3. Kretanje inozemnih izravnih ulaganja prema djelatnostima u periodu od 1993. do 2022. godine	20
4.4. Kretanje inozemnih izravnih ulaganja prema državama u razdoblju od 1993. do 2022. godine	27
4.5. Investicijska klima Republike Hrvatske.....	31
4.6. Učinci priljeva izravnih inozemnih ulaganja i utjecaj na BDP Republike Hrvatske.....	33
5. Zaključak	34
Popis literature	35
Popis grafikona i slika.....	37
Popis tablica.....	38

1. Uvod

Predmet ovog završnog rada jesu inozemna izravna ulaganja u Republici Hrvatskoj. Kroz rad su analizirani priljevi i odljevi inozemnih izravnih ulaganja u Republici Hrvatskoj u određenim razdobljima.

Cilj rada je analizirati dosadašnja kretanja inozemnih izravnih ulaganja prema djelatnostima te državama ulagača, odnosno državama primateljicama ulaganja kod ulaganja Republike Hrvatske u inozemstvo.

Struktura rada podijeljena je u pet poglavlja. Nakon uvodnog dijela rada, u drugom poglavlju opisan je pojam inozemnih izravnih ulaganja, motivi za ulaganja, njihovo privlačenje, podjela te utjecaj istih na gospodarstvo zemlje. U trećem se poglavlju analiziraju inozemna izravna ulaganja u svijetu te najveće zemlje ulagača i zemlje primateljice ulaganja 2021. godine.

U četvrtom se poglavlju analiziraju kretanja neto priljeva i neto odljeva inozemnih izravnih ulaganja u Republici Hrvatskoj, prikazana su kretanja u određenim razdobljima prema djelatnostima ulaganja te prema državama. Također opisana je investicijska klima Republike Hrvatske i čimbenici iste te su navedeni učinci priljeva inozemnih izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku te njihov utjecaj na BDP.

Peto poglavlje jest zaključak izveden iz cjelokupnog završnog rada.

2. Inozemna izravna ulaganja

2.1. Pojam i definicija

Inozemna izravna ulaganja (FDI) kategorija su međunarodnih ulaganja koja odražavaju cilj postizanja trajnog interesa ulagača u jednom gospodarstvu u poduzeću koje je rezident drugog gospodarstva. (European Commission, bez dat.)

Trajni interes podrazumijeva da postoji dugoročan odnos između investitora i poduzeća te da investitor ima značajan utjecaj na način upravljanja poduzećem. Formalno se smatra da takav interes postoji kada izravni ulagač posjeduje 10% ili više glasačke moći u upravnom odboru. (European Commission, bez dat.)

Izravni ulagači imaju direktan utjecaj na poslovanje tvrtke svojim glasovanjem i sudjelovanjem u odboru, dok neizravni, tj. portfeljni ulagači ulažu samo u vrijednosne papire tvrtke u drugoj zemlji te nemaju utjecaj na poslovanje što rezultira većom neizvjesnosti za svoj kapital, zabrinutosti za porast vrijednosti kapitala i povrat istog. Izravni ulagači mogu biti pojedinci, privatna i javna poduzeća, vlade ili vladine agencije, zaklade, ali i druge organizacije koje ulažu u gospodarstva u kojima nisu osnovana. (Međunarodni monetarni fond [IMF], bez dat.)

Prednost, a ujedno i očekivanje od inozemnih stranih ulaganja je poticanje i održavanje gospodarskog rasta u zemlji iz koje se ulaže i u zemlji primatelja. Inozemna strana ulaganja potiču se u zemljama u razvoju da bi se financirala potrebna infrastruktura i otvorila nova radna mjesta, što predstavlja korist za zemlju primatelja, a ulagaču priliku za proširenje na nova tržišta te stvaranje kompanije multinacionalnom. S obzirom da ova vrsta ulaganja podrazumijeva međunarodne poslovne odnose, postojanje regulativa i propisa različitih država dovodi do veće razine političkog rizika. (Hayes, 2023.)

2.2. Motivi ulaganja

Kod inozemnih izravnih ulaganja postoje dvije strane: davatelji (ponuđači) i primatelji (potražitelji) ulaganja od kojih svaka ima svoje motive ulaska u ulagački odnos. Kod davatelja prvi motiv je maksimizacija profita. Davatelje također i motiviraju i eksternalije ili nesavršenosti tržišta koje se rješavaju pomoću inozemnih ulaganja. Treći motiv temelji se na teoriji industrijske organizacije koja podrazumijeva da podružnica nastala inozemnim ulaganjem donosi veće prinose od domaćeg poduzeća zbog svojeg geografskog položaja, nižih troškova, uvjeta na tržištu i dr. Nastojanje da se racionaliziraju troškovi kapitala također poduzeća motivira da krenu u inozemna ulaganja jer im je zaduživanje u svrhu otvaranja podružnica u drugom gospodarstvu jeftinije od financiranja vlasništva, tj. isplate dividendi. (Bilas, Franc, 2006.)

Pod pojmom primatelja ulaganja podrazumijevaju se zemlje primatelji inozemnog izravnog ulaganja koje primanjem istih nastoje ostvariti društvene koristi transferima tehnologije, znanja, i vještina od kojih se očekuju pozitivni utjecaju na domaće gospodarstvo. Oporezivanjem dobiti tvrtke ostvaruju se priljevi u državni proračun, otvaraju se nova radna mjesta, poboljšava se kvaliteta radne snage i ljudskog kapitala, stvara se konkurencija na domaćem tržištu čime se motiviraju i domaći proizvođači na poboljšanja. (Babić, Pufnik, Stučka, 2001.)

2.3. Privlačenje inozemnih izravnih ulaganja

S obzirom na sve veću važnost inozemnih izravnih ulaganja, vlade zemalja u razvoju teže zadovoljavanju uvjeta za privlačenje ulaganja i postavljanju poticajnih mjera u tu svrhu.

Osim pogodnosti neke zemlje koje motiviraju ulagače za inozemna izravna ulaganja, zemlja primateljica ulaganja mora ispunjavati određene kriterije, tj. preduvjete da bi privukla strane ulagače i pokazala svoju konkurentsku prednost. (Bilas, Franc, 2006.)

Jedan od važnih preduvjeta jest politička stabilnost zemlje primateljice kapitala. Također je važna i stabilnost gospodarstva koja podrazumijeva stabilnu valutu, konzistentnu monetarnu i fiskalnu politiku, nisku inflaciju i sl. Stranim investitorima važna je dobra poslovna okolina u kojoj se ne pretjeruje s administracijom, nepotrebnim troškovima i okolina u kojoj se nesmetano odvijaju poslovne aktivnosti. Sljedeći preduvjet koji je potrebno zadovoljiti jest infrastrukturna izgrađenost, tj. otvoreno, liberalno tržište u kojem se dopušta slobodna konkurencija (tržišno natjecanje), dobro razvijeni zakoni o poduzećima, zapošljavanju i

antikorupcijski zakoni. Infrastrukturna izgrađenost podrazumijeva i fizičku infrastrukturu poput prometne infrastrukture i telekomunikacijske infrastrukture, educiranu radnu snagu fleksibilnu za nove tehnologije i procese. Investitori pozornost obraćaju i na kredibilitet vladine politike te utvrđuju mogu li imati povjerenja u vladinu politiku. (Bilas, Franc, 2006.)

Poticanje inozemnih izravnih ulaganja vlade provode kroz tri vrste poticaja: fiskalni, financijski i ostali poticaji. Fiskalne poticaje najčešće primjenjuju vlade zemalja u razvoju, a svrha fiskalnih poticaja je smanjiti porezna opterećenja investitora. Najčešće mjere fiskalnih poticaja su: smanjenje poreza na dobit pothvatima koji su proizašli iz inozemnih izravnih ulaganja, porezni počeci i izbjegavanje dvostrukog oporezivanja. Financijske poticaje koriste najčešće razvijene zemlje i tim se poticajima pruža izravna financijska pomoć od strane države, subvencije dijela troškova, subvencionirani državni zajmovi i sl. Svrha ostalih poticaja jest povećati profitabilnost i smanjiti troškove investiranja kroz nefinancijska sredstva, kao što su npr. pružanje infrastrukturnih usluga po nižoj cijeni, posebni devizni režimi i sl. (Bilas, Franc, 2006.)

2.4. Podjela inozemnih izravnih ulaganja

Inozemna izravna ulaganja iz perspektive zemlje podrijetla dijele se na horizontalna, vertikalna i konglomeratna. Horizontalna ulaganja podrazumijevaju obavljanje iste vrste djelatnosti u inozemstvu kao i u državi sjedišta ulagača, npr. otvaranje novih tvornica u drugoj državi zbog jeftinije radne snage, lakše dostupnosti resursa i dr. Vertikalna ulaganja podrazumijevaju stjecanje komplementarne tvrtke u drugoj zemlji, tj. ulaganje u tvrtku koja je povezana s djelatnosti ulagača, npr. tvrtka od koje se nabavljaju resursi ili tvrtka koja distribuira naše proizvode u drugoj zemlji. Konglomeratna ulaganja rijetka su i podrazumijevaju ulaganja u poslovanja koja nisu povezana s osnovnom djelatnošću tvrtke, ulazi se na tržište druge države i u novu granu industrije. (Hayes, 2023.)

S obzirom na smjer ulaganja, ulaganja se dijele na *inward* i *outward* ulaganja. Unutarnja (eng. *inward*) ulaganja podrazumijevaju ulaganja inozemnog kapitala u domaće resurse, dok se kod vanjskih (eng. *outward*) ulaganja ulaže domaći kapital u inozemstvo. (Grgić, Bilas, Franc, 2012., str. 90)

S obzirom na cilj, ulaganja se mogu ostvariti osnivanjem novog poduzeća u inozemstvu (*Greenfield* ulaganje) čime se postiže najveći stupanj kontrole nad stranim aktivnostima, otvaraju se nova radna mjesta, brzo se prenose tehnologija i znanja, povezuje se tvrtka s stranim tržištima. Drugi način je spajanje ili preuzimanje poduzeća (*Brownfield* ulaganja), spajanje podrazumijeva spajanje inozemne tvrtke i domaće tvrtke, dok preuzimanje

podrazumijeva prijenos vlasništva nad postojećim poduzećem i njegovom imovinom na vlasnika u inozemstvu. (Grgić, Bilas, Franc, 2012., str. 90)

Ulaganja se također razlikuju i po motivu radi kojih se ulaže u stranu zemlju, ulaganja kod kojih je cilj pronaći nove kupce dobara i usluga nazivaju se tržišno orijentirana ulaganja. Kod takvih ulaganja najviše se pažnje prije samog ulaganja posvećuje veličini tržišta i rastu tržišta. Ulagачe također i motivira dostupnost inputa po nižim troškovima, takva ulaganja nazivaju se resursno orijentiranim ulaganjima. Treća vrsta ulaganja prema motivu su ulaganja orijentirana na maksimiziranje učinkovitosti kod kojih je glavni motiv za ulaganje iskorištavanje povoljnih uvjeta, tržišne strukture, kulturnih čimbenika te opskrba različitih tržišta. Četvrta vrsta ulaganja podrazumijeva ulaganja u cilju zaštite od konkurencije i izgradnje boljeg položaja na tržištu, takva vrsta ulaganja naziva se strateški orijentirana ulaganja. (Grgić, Bilas, Franc, 2012., str. 90)

2.5. Utjecaj na gospodarstvo

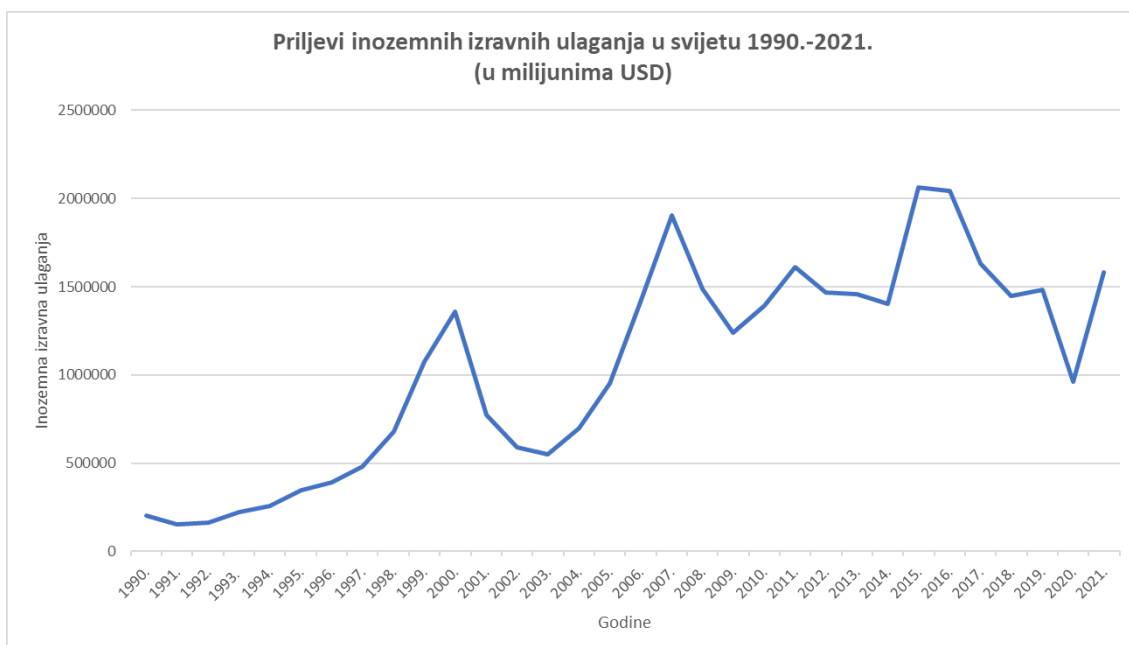
Gospodarski rast zemalja povezan je s štednjom i investicijama u ljudski i fizički kapital, podrazumijeva obrazovanu radnu snagu i mogućnost prevladavanja tehnološkog jaza u odnosu na razvijenije zemlje koje imaju uspješniji taj segment. Inozemna izravna ulaganja podrazumijevaju transfere financijskog kapitala, ali i tehnološke transfere i transfere vještina i sposobnosti. Kroz inozemna izravna ulaganja strane tvrtke utječu na rast produktivnosti i gospodarski rast zemalja primatelja pružanjem modernijih tehnologija i inovacija. (Babić, Pufnik, Stučka, 2001.)

Postojanje inozemnih izravnih ulaganja rezultira smanjenjem ili povećanjem ukupnih investicija u zemlji, ovisno o sektorima u koje se ulažu. Ukoliko se ulaže u postojeće sektore u kojima djeluju domaća poduzeća, konkurentska borba može dovesti do smanjivanja zaliha, odgoda investicija i povlačenja tvrtki iz sektora. Ako se ulaganja provode u nove sektore, vjerojatnost povećanja ukupnih investicija se povećava. (Babić, Pufnik, Stučka, 2001.)

3. Stanje inozemnih izravnih ulaganja u svijetu

Svjetsku ekonomiju, kao i inozemna izravna ulaganja u proteklih nekoliko godina obilježila je pandemija COVID-19, te je 2020. godine zabilježen najveći pad u posljednjih desetak godina kao što je vidljivo i na sljedećem grafu.

FDI nakon pandemije imaju značajan porast i kreću u pozitivnom smjeru zbog brzog rasta financiranja međunarodnih projekata, velikih paketa poticaja i brzih spajanja tržišta. Postupno oporavljanje svjetske ekonomije i FDI od posljedica pandemije prekinula je neizvjesnost uzrokovana ratom u Ukrajini, čije će posljedice biti vidljive kad budu dostupni podaci za 2022. godinu. (UNCTAD, 2023.)

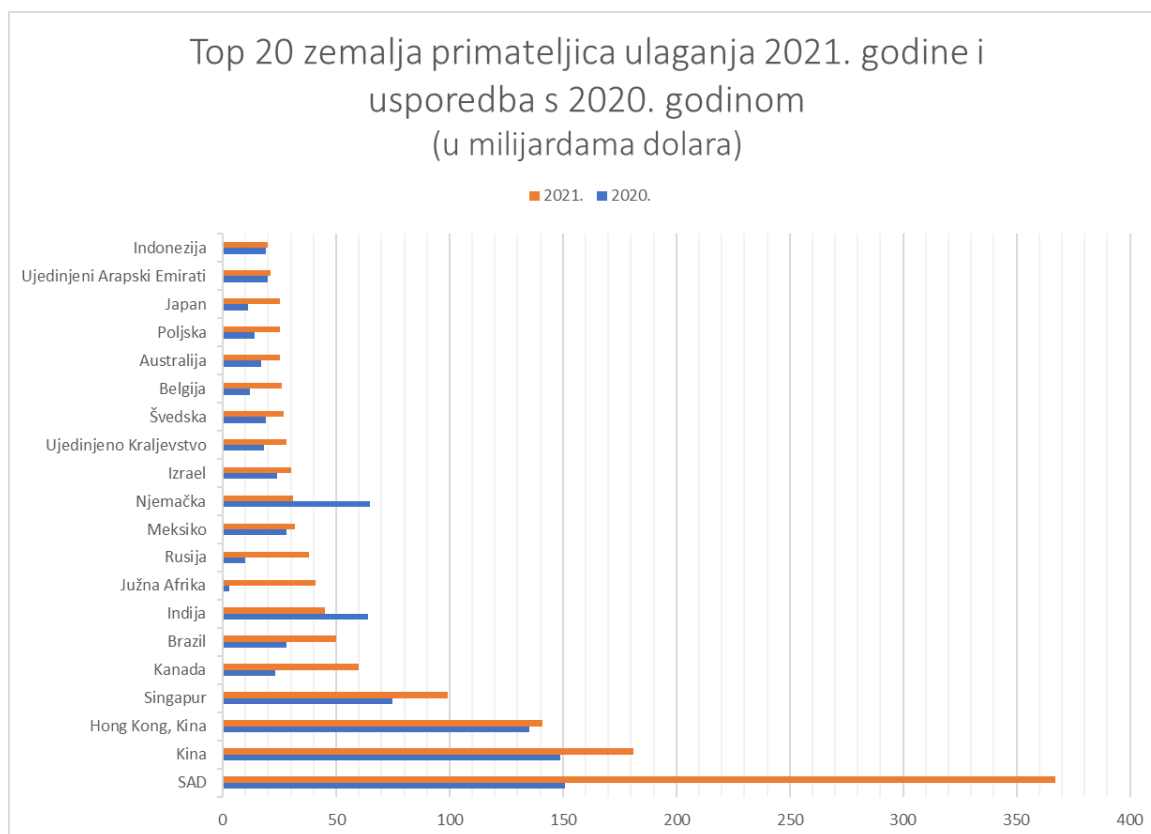

Grafikon 1. Priljevi inozemnih izravnih ulaganja u svijetu 1990.-2021.

(Prema: UNCTAD, *Globalni tokovi izravnih stranih ulaganja u posljednjih 30 godina*, <https://unctad.org/data-visualization/global-foreign-direct-investment-flows-over-last-30-years>)

Promatrajući priljeve FDI na grafikonu 1. od 1990., kad su iznosili 204.888 milijuna do 2000. godine, kad su priljevi iznosili 1.356.685 milijuna, uočava se trend rasta do preko šest puta. Nakon 2000. godine bilježi se pad na 549.629 milijuna u 2003. godini i uočljiv je brzi rast do 2007. godine kad su priljevi FDI iznosili 1.905.479 milijuna te do 2019. godine ne padaju ispod 1.000.000 milijuna. S obzirom na pandemiju i njezine posljedice 2020. godine bilježi se pad na 963.139 milijuna, no već u 2021. godini priljevi su porasli na 1.582.310 milijuna.

Tokovi FDI u zemlje u razvoju rasli su sporije od onih u razvijene zemlje iz 2020. u 2021. godinu, a njihov rast iznosi 30%. FDI u afričkim zemljama porastao je s 39 na 83 milijarde USD, azijske zemlje bilježe najveći porast u povijesti s iznosom FDI od 619 milijardi USD, Latinska Amerika i Karibi bilježe porast FDI od 56%. Većina zemalja bilježila je rast priljeva u 2021. u odnosu na 2020. godinu.

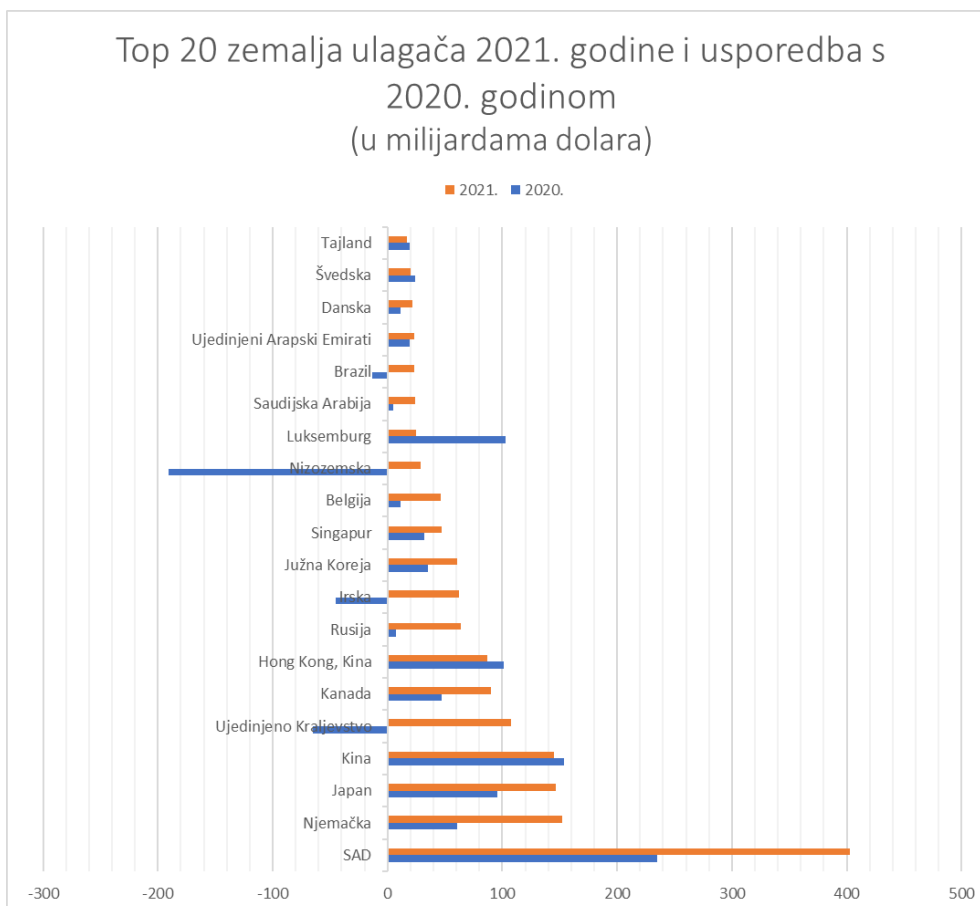
Grafikon 2. Top 20 zemalja primateljica ulaganja 2021. godine i usporedba s 2020. godinom

(Prema: UNCTAD, *World investment report 2022 Overview*, https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_overview_en.pdf)

Grafikon prikazuje 20 zemalja s najvećim priljevima inozemnih izravnih ulaganja 2021. godine i usporedbu istih zemalja s njihovim priljevima u godini ranije, tj. 2020. godini.

Kao što je na grafikonu vidljivo, u obje godine SAD zauzima prvo mjesto po priljevima od izravnih stranih ulaganja, u 2021. inozemna izravna ulaganja iznose 367 milijardi dolara. Od 2020. izravna strana ulaganja povećala su se s 151 milijardu dolara na 367 milijardi dolara, tj. za 143,05%. Drugo mjesto također obje godine zauzima ista zemlja, priljevi u Kini povećali su se u godinu dana s 149 milijardi dolara na 181 milijardu dolara, tj. za 21,48%, dok treće mjesto zauzima Hong Kong i bilježi povećanje od 4,44%.

Sve preostale zemlje osim Njemačke i Indije također bilježe povećanje priljeva od inozemnih ulaganja, Indija bilježi postotni pad priljeva od 29,69%, a u Njemačkoj priljevi padaju za 52,31%. Na posljednjem mjestu u top 20 nalazi se Indonezija čiji su se priljevi povećali u godinu dana za milijardu dolara, tj. s 19 milijardi na 20 milijardi.

Grafikon 3. Top 20 zemalja ulagača 2021. godine i usporedba s 2020. godinom

(Prema: UNCTAD, *World investment report 2022 Overview*, https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_overview_en.pdf)

Na grafikonu 3. prikazano je 20 zemalja ulagača s najvećim odljevima inozemnih izravnih ulaganja te njihova usporedba s odljevima u 2020. godini.

Prvo mjesto u obje godine zauzima SAD, u 2020. godini s odljevom od 235 milijardi dolara te u 2021. godini s 71,49% većim odljevom u odnosu na godinu ranije, tj. 403 milijarde dolara. Drugo mjesto po odljevima u 2021. godini zauzima Njemačka s odljevom od 152 milijarde dolara, dok je u 2020. godini zauzela šesto mjesto s odljevom od 61 milijardu dolara, a na trećem mjestu nalazi se Japan sa svojim odljevom od 147 milijardi dolara i povećanjem od 53,13% u odnosu na 2020. godinu. Na posljednjem mjestu je Tajland sa svojim odljevom od 17 milijardi dolara.

Ujedinjeno Kraljevstvo, Nizozemska, Brazil i Irska u 2020. godini bilježe negativne odljeve inozemnih izravnih ulaganja koji se u godinu dana povećavaju te se iste zemlje svrstavaju među 20 zemalja s najvećim odljevima inozemnih izravnih ulaganja.

U 2021. godini multinacionalne kompanije razvijenih država svoja su inozemna izravna ulaganja povećala s 483 milijarde dolara na 1,3 trilijuna dolara, povećanja FDI-a potaknuta su velikim reinvesticijama dobiti te spajanjima i preuzimanjima. Europske države oporavile su se od iznimno niske razine odljeva od -21 milijardu dolara u 2020. na 552 milijarde dolara u 2021. godini. (UNCTAD, 2022.)

Ukupni odljevi Sjeverne Amerike iznosili su 493 milijarde dolara 2021. godine, od toga 403 milijarde dolara su odljevi SAD-a, odljevi SAD-a prema Europskoj uniji i Ujedinjenom Kraljevstvu su se udvostručili, a odljevi prema Meksiku skoro utrostručili. (UNCTAD, 2022.)

Odljevi Azijskih zemalja 2021. godine bilježe povećanje od 18% te iznose 438 milijarde dolara, dok kompanije s sjedištem u Kini bilježe smanjenje akvizicija s 44 milijarde dolara u 2020. godini na 6,3 milijarde dolara u 2021. godini. (UNCTAD, 2022.)

U svrhu ostvarivanja ciljeva održivog razvoja, inozemna izravna ulaganja usmjeravaju se prema sektorima koji doprinose tim ciljevima. U usporedbi s stanjem ulaganja prije pandemije, sektor infrastrukture u 2021. godini bilježi pad ulaganja od 11% , sektor agrokulture i ruralnog razvoja bilježi pad ulaganja od 35%, ulaganja u zdravstveni sustav imaju pad od 25%, sektor opskrbe vodom i sanitarnim uvjetima bilježi pad od 9%. Sektor obnovljive energije ima sve značajniju ulogu u ciljevima održivog razvoja te bilježi rast od 2% u 2021. godini, a najveći rast u odnosu na stanje ulaganja prije pandemije bilježe ulaganja u sektoru obrazovanja, tj. infrastrukturna ulaganja u svrhu otvaranja novih obrazovni ustanova bilježe rast od 17%. (UNCTAD, 2022.)

Proučavajući najslabije razvijene zemlje u svijetu, ulaganja u cilju održivog razvoja nisu velika, a utjecaj pandemije se i dalje odražava na njihova gospodarstva, a samim time i na inozemna izravna ulaganja. Ulaganja u takve zemlje su se u godinu dana smanjila s 19% u 2020. godini na 15% u 2021. godini, također se smanjio i udio projekata koji se odnose na takve države u ukupnim projektima. Više od 60% projekata za ostvarenje ciljeva održivog razvoja odnose se na ulaganja u razvijene zemlje, gdje se 85% projekata financira privatno. (UNCTAD, 2022.)

4. Inozemna izravna ulaganja u Republici Hrvatskoj

Inozemna izravna ulaganja u Republiku Hrvatsku krenula su krajem prošlog stoljeća, potaknuta privatizacijom državnih tvrtki i otvaranjem hrvatskog gospodarstva međunarodnim tokovima. Ulaganja u početku nisu bila značajna, ali su se narednih godina povećavala i bila izvor lakšeg dovršavanja procesa privatizacije i sredstvo gospodarskog rasta zemlje.

U nastavku su prikazani i analizirani iznosi i kretanje neto priljeva i neto odljeva inozemnih izravnih ulaganja u razdoblju od 1993. do 2021. godine, iznosi i kretanje ulaganja na područjima imovine i obveza po segmentima vlasničkih ulaganja, zadržane dobiti te dužničkih instrumenata od 1993. do 2022. godine. Prikazana su kretanja inozemnih izravnih ulaganja prema djelatnostima i prema državama u razdoblju od 1993. do 2022. godine.

Opisana je također i investicijska klima Republike Hrvatske, navedeni su čimbenici koji utječu na privlačnost Hrvatske za inozemne ulagače te područja spremna za prihvati investicija. Na kraju ovog poglavlja pojašnjeni su pozitivni i negativni učinci priljeva inozemnih ulaganja u Republiku Hrvatsku i njihov utjecaj na BDP.

4.1. Neto priljevi i neto odljevi inozemnih izravnih ulaganja u razdoblju od 1991. do 2021. godine

U tablici 1. vidljivi su neto priljevi inozemnih izravnih ulaganja u razdoblju od 1993. do 2021. prema podacima Svjetske banke.

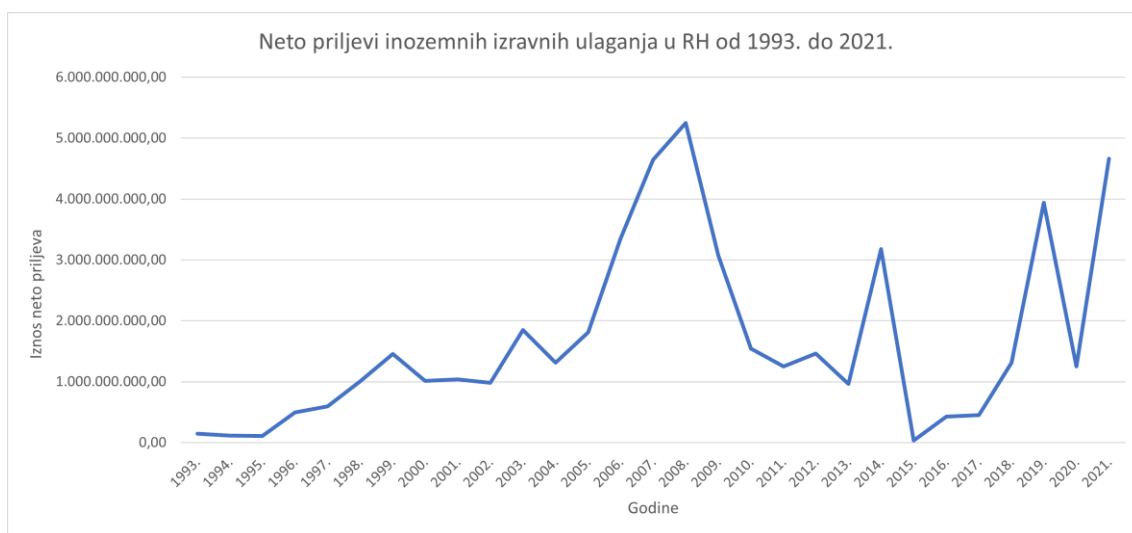
Tablica 1. Neto priljevi inozemnih izravnih ulaganja u RH od 1993. do 2021. godine

Godina	Neto priljevi u RH (u US\$)
1993.	144.186.480,15
1994.	114.440.874,38
1995.	108.053.139,66
1996.	492.528.182,66
1997.	596.514.805,25
1998.	1.004.077.219,78
1999.	1.454.741.833,64
2000.	1.015.069.996,97
2001.	1.036.758.145,87
2002.	980.784.304,81
2003.	1.846.434.012,05
2004.	1.314.179.917,33
2005.	1.814.728.743,16
2006.	3.346.611.893,33
2007.	4.645.807.617,35
2008.	5.249.620.116,03
2009.	3.069.599.255,92
2010.	1.545.050.408,34
2011.	1.248.979.435,63
2012.	1.465.100.044,53
2013.	966.014.917,35
2014.	3.179.819.720,00
2015.	35.177.680,93
2016.	423.781.033,38
2017.	451.346.089,17
2018.	1.314.767.768,08
2019.	3.940.753.801,95
2020.	1.249.365.581,08
2021.	4.660.184.373,77

(Prema: The World Bank, *Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$)* – Croatia, <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=HR>)

Neto priljevi u prvih pet godina iznosili su manje od milijardu američkih dolara, u narednih desetak godina iznosi priljeva bili su veći od milijardu dolara, osim u 2002. godini kad je evidentiran priljev od 981 milijun dolara. U 2008. godini zabilježeni su najveći neto priljevi inozemnih izravnih ulaganja u RH u iznosu od 5.249.620.116,03 dolara. Financijska kriza 2008. godine imala je utjecaj na svjetsku ekonomiju, pa tako i na inozemna izravna ulaganja te se od 2009. bilježi pad istih. Narednih godina najveća ulaganja zabilježena su 2014. godine s iznosom od 3,18 milijarda dolara, 2019. godine s iznosom 3,94 milijarde dolara te 2021. s iznosom od 4,66 milijardi dolara.

Vizualizacija podataka kretanja priljeva iz Tablice 1. nalazi se na Grafikonu 4., gdje je jasnije vidljivo kretanje priljeva u navedenom razdoblju.

Grafikon 4. Neto priljevi inozemnih izravnih ulaganja u RH od 1993. do 2021. godine

(Prema: The World Bank, *Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$) – Croatia*, <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=HR>)

U sljedećoj tablici prikazani su neto odljevi inozemnih izravnih ulaganja iz Republike Hrvatske u razdoblju od 1993. do 2021. godine, prema podacima Svjetske banke.

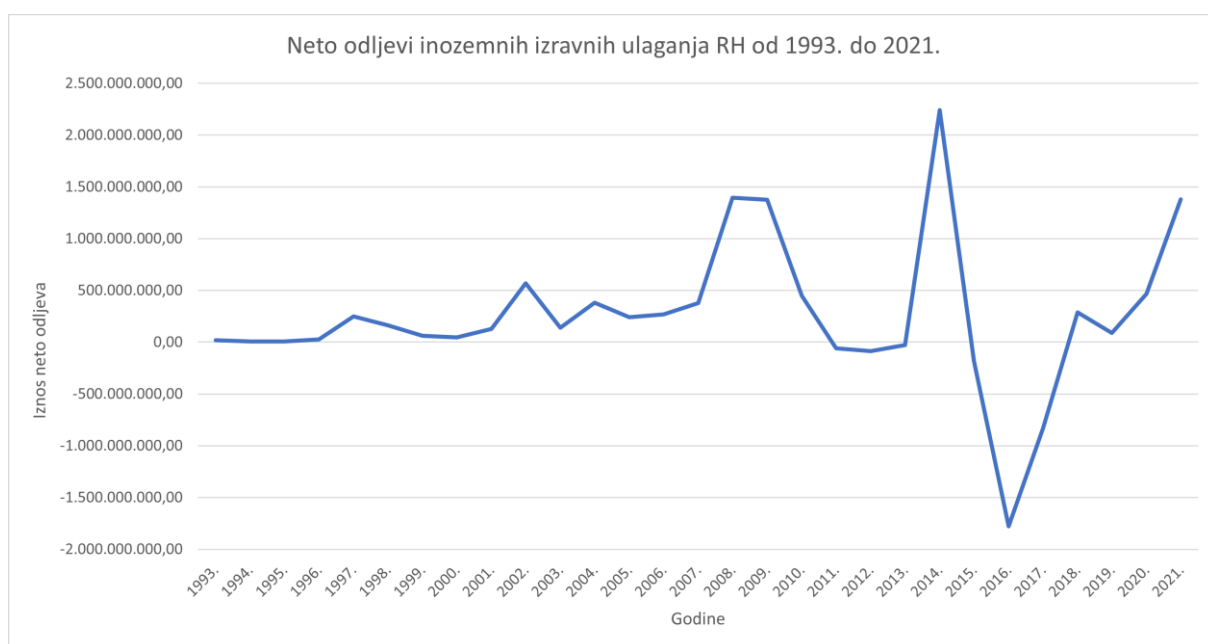
Tablica 2. Neto odljevi inozemnih izravnih ulaganja iz Republike Hrvatske u razdoblju od 1993. do 2021. godine

Godina	Neto odljevi RH (u US\$)
1993.	20.514.290,59
1994.	6.917.120,54
1995.	7.311.638,25
1996.	26.542.542,03
1997.	248.675.029,77
1998.	161.952.204,63
1999.	62.351.923,03
2000.	48.125.437,95
2001.	127.641.885,77
2002.	568.999.096,99
2003.	141.439.860,13
2004.	383.058.887,06
2005.	240.977.676,13
2006.	268.641.958,06
2007.	379.695.359,15
2008.	1.394.616.348,36
2009.	1.374.652.014,41
2010.	446.194.611,14
2011.	-60.395.678,99
2012.	-87.172.077,06
2013.	-28.509.531,14
2014.	2.242.839.822,08
2015.	-185.255.661,54
2016.	-1.779.579.269,00
2017.	-832.709.278,62
2018.	289.541.100,55
2019.	91.091.288,18
2020.	467.435.819,25
2021.	1.380.232.474,94

(Prema: The World Bank, *Foreign direct investment, net outflows (BoP, current US\$)* – Croatia, <https://data.worldbank.org/indicator/BM.KLT.DINV.CD.WD?locations=HR>)

Prvih četiri godine promatranog razdoblja iznosi neto odljeva manji su od 27 milijuna dolara, 1997. zabilježen je rast odljeva na skoro 249 milijuna dolara, dok je 1998. godine zabilježen odljev u iznosu od 161 milijun dolara. Narednih godina zabilježene su manje vrijednosti odljeva do 2002. godine kad su odljevi iznosili nešto manje od 569 milijuna dolara. U razdoblju od 2002. do 2008. godine bilježe se manje vrijednosti odljeva. 2008. i 2009. godine zabilježene su vrijednosti odljeva od skoro 1,4 milijarde dolara te kasnije pad odljeva. Najveći odljevi inozemnih izravnih ulaganja iz RH u promatranom razdoblju zabilježeni su 2014. godine u iznosu od 2.242.839.822,08 dolara, a nakon toga zabilježen je pad vrijednosti te tek 2014. godine zabilježena je značajnija vrijednost odljeva u iznosu od 1.380.232.474,94 dolara.

U grafikonu 5. prikazano je kretanje neto odljeva u razdoblju od 1993. do 2021. godine.

Grafikon 5. Neto odljevi inozemnih izravnih ulaganja Republike Hrvatske od 1993. do 2021. godine

(Prema: The World Bank, *Foreign direct investment, net outflows (BoP, current US\$)* – Croatia, <https://data.worldbank.org/indicator/BM.KLT.DINV.CD.WD?locations=HR>)

4.2. Inozemna izravna ulaganja na područjima imovine i obveza u razdoblju do 1993. do 2022. godine

Prema standardu BPM6 kod klasifikacije izravnih ulaganja primjenjuje se načelo imovine i obveza. Kod izravnih ulaganja na području imovine podrazumijevaju se ulaganja iz Republike Hrvatske u inozemstvo, dok izravna ulaganja na području obveza podrazumijevaju ulaganja drugih zemalja u Republiku Hrvatsku. (Hrvatska narodna banka [HNB], 2015)

Izravna vlasnička ulaganja podrazumijevaju ulaganja s najmanje 10% udjela inozemnog ulagača u kapitalu, dok se pod dužničkim instrumentima podrazumijevaju dužnički odnosi između povezanih domaćih i stranih osoba. (Hrvatska narodna banka [HNB], 2015)

Svaki od dijelova dijeli se na: izravna ulaganja u poduzeće izravnog ulaganja, ulaganja u izravnog ulagača (obrnuto ulaganje) i ulaganja između horizontalno povezanih poduzeća (ulagač posjeduje manje od 10% udjela u kapitalu, ali su oba poduzeća dio iste grupe. (Hrvatska narodna banka [HNB], 2015)

Tablica 3. Inozemna izravna ulaganja Republike Hrvatske od 1993. do 2022. godine (u milijunima eura)

Godina	VLASNIČKA ULAGANJA			ZADRŽANA DOBIT	DUŽNIČKI INSTRUMENTI			UKUPNO
	U poduzeće izravnog ulaganja	U izravnog ulagača (obrnuto ulaganje)	Između horizontalno povezanih poduzeća		U poduzeće izravnog ulaganja	U izravnog ulagača (obrnuto ulaganje)	Između horizontalno povezanih poduzeća	
1993.	15,2	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	15,2
1994.	5,7	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	5,7
1995.	5,4	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	5,4
1996.	20,7	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	20,7
1997.	161,0	0,0	0,0	6,7	53,0	0,0	0,0	220,7
1998.	70,1	0,0	0,0	2,2	72,9	0,0	0,0	145,2
1999.	59,4	0,0	0,0	2,1	-1,5	0,0	0,0	60,1
2000.	37,1	0,0	0,0	8,5	9,3	-0,2	0,0	54,7
2001.	125,9	0,0	0,0	19,8	18,0	-0,2	0,0	163,5
2002.	592,8	0,0	0,0	8,3	26,2	0,3	0,0	627,6
2003.	71,4	0,0	0,0	31,7	27,4	1,7	0,0	132,2
2004.	93,5	0,0	0,0	165,8	68,6	17,2	0,0	345,1
2005.	79,7	0,0	0,0	63,8	68,9	-1,8	0,0	210,7
2006.	150,0	0,0	0,0	63,5	56,4	-17,0	0,0	252,9
2007.	97,1	0,0	0,0	123,3	77,8	2,2	0,0	300,4
2008.	817,2	0,0	0,0	118,6	116,6	-1,7	1,3	1.052,0
2009.	1.069,3	0,0	0,0	-117,1	-62,2	19,1	-2,2	906,9
2010.	-280,8	0,0	119,8	7,3	104,6	13,0	379,7	343,6
2011.	-129,2	0,0	74,3	-7,4	89,1	-36,8	-27,6	-37,7
2012.	105,6	0,0	0,5	-70,8	18,2	16,1	-115,8	-46,2
2013.	56,0	0,0	6,4	-163,5	-3,2	30,5	59,9	-13,9
2014.	1.564,3	0,0	-0,4	-211,9	167,3	33,2	66,9	1.619,4
2015.	391,2	0,0	2,4	-446,0	115,0	-32,3	-208,7	-178,4
2016.	111,3	0,0	-192,7	-1.562,8	54,6	49,7	-89,1	-1.629,0
2017.	387,7	0,0	-0,7	-1.239,4	101,8	-16,7	95,6	-671,8
2018.	108,6	0,0	-0,5	24,5	-23,2	70,0	57,7	237,0
2019.	101,8	0,0	-0,7	79,8	-185,3	-15,8	101,7	81,6
2020.	13,0	0,0	0,4	227,6	56,0	110,2	-0,1	407,1
2021.	-82,4	0,0	1,5	241,6	773,5	185,3	-15,7	1.103,7
2022.	-63,5	0,0	2,7	152,1	-196,5	5,4	-159,6	-259,4
UKUPNO	5.755,2	0,0	13,2	-2.471,7	1.603,0	431,4	143,9	5.475,1

(Prema: HNB, *Inozemna izravna ulaganja*, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>)

U tablici 3. prikazani su iznosi izravnih inozemnih ulaganja Republike Hrvatske u inozemstvo u razdoblju od 1993. do 2022. godine. Najveći iznosi u segmentu vlasničkih ulaganja zabilježeni su 2008. godine s iznosom od 817,2 milijuna eura, 2009. godine s iznosom od 1.069,3 milijuna eura te 2014. godine s iznosom od 1563,9 milijuna eura. U segmentu vlasničkih ulaganja zabilježena su negativni iznosi u 2010., 2011., 2016., 2021. te 2022. godini.

U segmentu zadržane dobiti najveći iznosi zabilježeni su 2004., 2020. te 2021. godine, od kojih je najveći 241,6 milijuna eura 2021. godine. Također su zabilježeni i negativni iznosi u nekoliko godina, od kojih je najmanji -1.562,8 milijuna eura 2016. godine.

U segmentu dužničkih instrumenata najveći iznosi zabilježeni su 2010., 2014. te 2021. godine, od kojih je najveći iznos 943 milijuna eura zabilježen 2021. godine.

Proučavajući ukupna ulaganja po segmentima, uočava se da su najveća inozemna izravna ulaganja u segmentu vlasničkih ulaganja u poduzeće izravnog ulaganja u iznosu od 5.755,2 milijuna eura. Proučavajući sumarna ulaganja po godinama vidljivo su najveća ulaganja 2014. godine u iznosu od 1.619,4 milijuna eura, a najmanja 2016. godine s iznosom od -1.629 milijuna eura. Ukupna inozemna izravna ulaganja na području imovine u razdoblju od 1993. do 1995. godine iznose 5.475,1 milijun eura.

Tablica 4. Inozemna izravna ulaganja drugih zemalja u Republiku Hrvatsku od 1993. do 2022. godine (u milijunima eura)

Godina	VLASNIČKA ULAGANJA			ZADRŽANA DOBIT	DUŽNIČKI INSTRUMENTI			UKUPNO
	U poduzeće izravnog ulaganja	U izravnog ulagača (obrnuto ulaganje)	Između horizontalno povezanih poduzeća		U poduzeće izravnog ulaganja	U izravnog ulagača (obrnuto ulaganje)	Između horizontalno povezanih poduzeća	
1993.	101,0	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	101,0
1994.	92,8	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	92,8
1995.	79,1	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	79,1
1996.	382,1	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	382,1
1997.	327,4	0,0	0,0	35,9	147,8	0,0	0,0	511,1
1998.	581,1	0,0	0,0	63,9	196,8	0,0	0,0	841,7
1999.	1.209,0	0,0	0,0	43,4	85,6	0,0	0,0	1.338,0
2000.	749,1	0,0	0,0	86,8	238,1	3,3	0,0	1.077,4
2001.	911,1	0,0	0,9	187,9	57,6	1,5	0,0	1.158,9
2002.	718,3	0,0	0,0	160,9	167,6	1,1	0,0	1.048,0
2003.	762,4	0,0	0,0	587,9	257,4	3,8	0,0	1.611,5
2004.	320,3	0,0	0,0	291,7	445,2	3,6	0,0	1.060,8
2005.	800,6	0,0	0,0	570,4	82,9	-2,5	0,0	1.451,4
2006.	1.415,5	0,0	0,0	703,7	351,3	11,4	9,7	2.491,7
2007.	2.188,1	0,0	0,0	483,3	744,5	19,8	-2,2	3.433,6
2008.	1.882,8	0,0	0,0	508,5	364,2	0,8	929,3	3.685,6
2009.	448,2	0,0	0,0	287,4	1.137,7	41,3	267,9	2.182,6
2010.	261,9	0,0	0,0	530,5	-200,1	255,8	305,6	1.153,7
2011.	1.845,9	0,0	0,0	276,9	-983,2	-215,1	-29,6	895,0
2012.	785,2	0,0	5,0	255,3	-386,2	-21,8	378,1	1.015,5
2013.	668,3	0,0	0,0	-297,5	6,3	14,1	338,4	729,7
2014.	2.233,4	0,0	0,0	-187,8	94,5	95,7	69,4	2.305,2
2015.	1.958,6	0,0	3,9	-982,3	-4,3	-19,9	-941,4	14,6
2016.	690,9	0,0	0,0	-290,2	50,1	72,5	-160,6	362,7
2017.	601,6	0,0	0,0	-632,9	542,4	-13,6	-58,7	438,8
2018.	753,9	0,0	-0,3	944,0	-361,3	-4,5	-251,0	1.080,8
2019.	908,0	0,0	0,0	754,8	1.298,2	865,1	-317,9	3.508,1
2020.	704,7	0,0	0,0	359,5	97,3	32,6	-83,4	1.110,8
2021.	1.501,2	0,0	0,5	1.660,2	618,0	-26,7	148,8	3.901,9
2022.	972,8	0,0	0,0	1.543,5	685,6	-6,1	293,0	3.488,8
UKUPNO	26.855,4	0,0	10,0	7.945,8	5.734,0	1.112,3	895,2	42.552,8

(Prema: HNB, *Inozemna izravna ulaganja*, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>)

U tablici 4. zabilježeni su iznosi inozemnih izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku u segmentu obveza u razdoblju od 1993. do 2022. godine. U segmentu vlasničkih ulaganja osam godina zabilježeni su iznosi od preko milijardu eura, najveći iznosi ulaganja zabilježeni su 2007., 2014. te 2015. godine, od kojih je najveći iznos 2.233,4 milijuna eura 2014. godine. U prve tri godine promatranog razdoblja zabilježeni su najmanji iznosi, od kojih je 1995. zabilježeno najmanje ulaganje u iznosu od 79,1 milijun eura. U segmentu vlasničkih ulaganja u promatranom razdoblju nema vlasničkih ulaganja.

U području zadržane dobiti najveći iznosi zabilježeni su 2021. godine s iznosom od 1.660,2 milijuna eura te 2022. s iznosom od 1.543,5 milijuna eura, dok su negativni iznosi zabilježeni u razdoblju od 2013. do 2017. godine.

Kod dužničkih instrumenata najveći iznosi ulaganja zabilježeni su 2019. godine s ukupnim iznosom od 1.845,3 milijuna eura, 2009. godine s iznosom od 1.446,9 milijuna eura te 2008. kad su zabilježena ulaganja u iznosu od 1.294,3 milijuna eura. Negativni sumarni iznosi dužničkih instrumenata zabilježeni su 2011., 2012., 2015., 2016. te 2018. godine, od kojih je najmanji iznos 1.227,9 milijuna eura 2011. godine.

Kod sumarnih iznosa po segmentima ulaganja uočljivo je da je najviše ulaganja kroz godine bilo umjereno na segment vlasničkih ulaganja u poduzeće izravnog ulaganja u iznosu od 26.855,4 milijuna eura. Kod sumarnih iznosa ulaganja po godinama uočljivo je da je najveći iznos ulaganja 2021. godine u iznosu od 3.901,9 milijuna eura, a najmanji 2015. godine s iznosom od 14,6 milijuna eura. Ukupna inozemna izravna ulaganja na području obveza u razdoblju od 1993. do 2022. godine iznose 42.552,8 milijuna eura.

Uspoređujući inozemna izravna ulaganja u segmentu imovine i inozemna izravna ulaganja u segmentu obveza uočljivo je da su ulaganja u segmentu obveza skoro 8 puta veća od ulaganja u segmentu imovine. Također se može uočiti da u obje tablice najveći udio u sumarnom iznosu imaju vlasnička ulaganja u poduzeće izravnog ulaganja, a na drugom po udjelu zauzima segment dužničkih instrumenata u poduzeće izravnog ulaganja. U tablici 4. nema zabilježenih negativnih sumarnih iznosa dok u tablici 3. postoji više takvih iznosa.

4.3. Kretanje inozemnih izravnih ulaganja prema djelatnostima u periodu od 1993. do 2022. godine

Tablica 5. Inozemna izravna ulaganja Republike Hrvatske u razdoblju od 1993. do 2022. godine za odabrane godine prema djelatnostima (u milijunima eura)

Djelatnost	1993.	1995.	2000.	2005.	2010.	2015.	2020.	2022.	UKUPNO (SVIH GODINA OD 1993. DO 2022.)	Postotni udio u ukupnim ulaganjima
Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	0,1	0,0	-0,4	4,6	-615,3	12,8	78,4	55,7	1.773,7	32,40%
Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	0,5	0,0	7,5	12,5	393,1	-195,7	-4,1	-52,1	784,9	14,34%
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	0,1	0,3	29,6	9,3	12,5	80,1	28,6	28,2	715,3	13,07%
Vodeni prijevoz	8,6	1,5	-8,2	14,6	24,7	-20,9	-14,3	-31,8	240,6	4,39%
Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	0,0	0,0	0,0	-0,4	11,1	-1,0	-2,1	-2,4	150,4	2,75%
Smještaj	0,0	0,0	0,1	0,2	9,6	24,4	-29,2	18,2	149,3	2,73%
Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	0,0	0,0	1,1	16,0	-3,0	13,5	22,3	10,7	145,3	2,65%
Proizvodnja pića	0,0	0,0	1,5	2,6	-2,4	8,2	9,2	8,8	109,7	2,00%
Osiguranje, reosiguranje i mirovinski fondovi, osim obveznoga socijalnog osiguranja	0,0	0,0	0,3	3,4	7,0	4,9	11,8	-0,1	85,2	1,56%
Djelatnosti kockanja i klađenja	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,7	-1,8	72,0	1,32%
Poslovanje nekretninama	0,0	0,0	0,1	0,3	1,3	0,5	-7,9	1,5	62,1	1,13%
Gradnja zgrada	0,0	0,0	0,3	4,9	1,1	2,6	-0,3	7,8	60,7	1,11%
Računalno programiranje, savjetovanje i djelatnosti povezane s njima	0,0	0,7	0,0	0,1	-0,9	5,7	6,2	7,3	58,0	1,06%
Znanstveno istraživanje i razvoj	0,0	0,0	0,0	6,5	8,0	-2,7	-6,6	11,5	53,1	0,97%
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,4	11,8	10,7	50,9	0,93%
Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	2,2	1,3	-4,3	47,6	0,87%
Telekomunikacije	0,0	0,0	5,9	8,0	0,5	0,5	-0,2	-6,1	45,5	0,83%
Proizvodnja odjeće	0,0	0,0	5,4	-1,2	1,3	7,7	-0,5	-14,8	42,2	0,77%
Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	0,0	0,0	0,0	1,7	3,3	1,0	42,1	34,2	39,2	0,72%
Informacijske uslužne djelatnosti	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3	0,7	-0,4	12,3	34,8	0,64%
Arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo; tehničko ispitivanje i analiza	0,0	0,0	0,0	0,4	2,4	1,7	-0,8	-1,3	30,1	0,55%

Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,0	0,0	0,0	0,7	0,6	3,1	13,8	-0,7	29,2	0,53%
Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	5,4	-14,6	0,0	27,6	0,50%
Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	0,0	0,1	-0,5	1,5	1,1	-10,0	-7,4	1,1	22,4	0,41%
Skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu	3,1	0,3	-0,1	-0,8	4,3	9,7	1,7	0,9	20,4	0,37%
Proizvodnja električne opreme	0,0	0,0	0,5	-0,1	1,1	7,8	7,5	14,2	19,9	0,36%
Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	0,0	0,0	2,0	-1,0	-1,3	-0,1	0,0	3,5	19,8	0,36%
Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikala	0,0	0,0	0,6	1,6	0,1	-0,4	23,7	-55,5	17,2	0,31%
Proizvodnja metala	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	-0,6	-0,2	0,7	11,7	0,21%
Proizvodnja papira i proizvoda od papira	0,0	0,0	0,0	1,4	3,6	0,2	0,7	0,9	11,2	0,21%
Ribarstvo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,9	0,16%
Sportske djelatnosti te zabavne i rekreacijske djelatnosti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	-58,0	-33,3	8,9	0,16%
Pomoćne djelatnosti kod financijskih usluga i djelatnosti osiguranja	0,0	0,0	0,0	-2,2	0,0	2,5	0,5	0,7	8,8	0,16%
Emitiranje programa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	-8,2	4,8	0,09%
Specijalizirane građevinske djelatnosti	0,0	0,0	0,1	1,1	0,0	-0,8	-0,5	-0,4	3,6	0,07%
Djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing)	0,0	0,0	0,0	-1,7	0,0	0,1	0,0	0,0	2,6	0,05%
Proizvodnja namještaja	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	-8,0	4,0	0,2	0,4	0,01%
Vlasnička ulaganja u nekretnine	0,0	0,0	0,0	0,0	-6,1	7,9	0,0	0,0	-5,3	-0,10%
Putničke agencije, organizatori putovanja (turoperator) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	-0,5	0,0	1,1	-27,9	-0,51%
Gradnja građevina niskogradnje	0,2	0,0	0,0	2,7	-11,0	-0,8	-1,7	-2,3	-43,9	-0,80%
Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,1	-2,2	-2,6	-74,6	-89,1	-1,63%
Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	0,0	0,0	0,0	2,5	34,6	-265,0	8,8	-23,3	-115,3	-2,11%
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	0,0	0,0	-0,3	1,7	30,4	4,3	1,4	-1,2	-133,9	-2,45%
Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	0,9	2,6	4,4	-6,6	200,1	-69,8	-3,6	-51,9	-164,8	-3,01%
Pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu	0,0	0,0	0,3	26,4	-33,6	-184,5	-25,5	1,5	-466,1	-8,51%

Upravljačke djelatnosti; savjetovanje u vezi s upravljanjem	0,0	0,0	0,0	16,9	179,0	1.050,6	44,1	11,8	-1.470,8	-26,86%
Ostale djelatnosti	0,0	0,0	4,0	15,1	2,9	-1.289,8	61,9	-33,4	422,1	7,71%
Nepoznato	0,9	0,0	-0,9	22,0	63,9	27,5	92,7	-30,7	713,0	13,02%
UKUPNO	15,2	5,4	54,7	210,7	343,6	-178,4	407,1	-259,4	5.475,1	100,00%

(Prema: HNB, *Inozemna izravna ulaganja*, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>)

U tablici 5. vidljivo je da su najveća ulaganja Republike Hrvatske od 1993. do 2022. godine u inozemstvo bile u djelatnostima trgovine na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima u iznosu od 1.733,7 milijuna eura, tj. 32,40% ukupnih ulaganja, zatim u farmaceutskoj proizvodnji u iznosu od 784,9 milijuna eura, tj. 14,34% ukupnih ulaganja te proizvodnji prehrambenih proizvoda u iznosu od 715,3 milijuna eura, tj. 13,07% ukupnih ulaganja. Ulaganja u preostale djelatnosti bilježe manje od pet posto ukupnih ulaganja Republike Hrvatske u inozemstvo u promatranom razdoblju.

Najveća ulaganja zabilježena su 2020. godine u iznosu od 407,1 milijun eura, od toga 78,4 milijuna eura u trgovinu na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima, 28,6 milijuna eura u proizvodnju prehrambenih proizvoda, 42,1 milijun eura u proizvodnju strojeva i uređaja, 44,1 milijun eura u upravljačke djelatnosti i savjetovanje u vezi s upravljanjem, 61,9 milijun eura u ostale djelatnosti, dok je za 92,7 milijuna eura nepoznato u koje su djelatnosti uloženi.

Tablica 6. Inozemna izravna ulaganja u Republiku Hrvatsku u razdoblju od 1993. do 2022. godine prema djelatnostima (u milijunima eura)

Djelatnost	1993.	1995.	2000.	2005.	2010.	2015.	2020.	2022.	UKUPNO (SVIH GODINA OD 1993. DO 2022.)	Postotni udio u ukupnim ulaganjima
Financijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i mirovinskih fondova	0,1	1,8	373,2	637,0	418,7	-964,5	132,4	525,0	10.084,4	23,70%
Vlasnička ulaganja u nekretnine	0,0	0,0	0,0	0,0	175,0	168,6	330,4	897,8	4.133,9	9,71%
Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	0,6	0,6	26,5	132,6	102,9	76,2	54,2	271,7	2.905,8	6,83%
Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	13,0	4,3	22,7	79,5	54,4	69,6	40,3	181,0	2.878,1	6,76%
Poslovanje nekretninama	12,8	6,9	40,6	97,1	308,3	110,7	-119,8	29,8	2.692,9	6,33%
Telekomunikacije	0,0	0,0	40,6	-170,8	-72,9	-4,3	-19,9	64,0	1.927,8	4,53%
Smještaj	9,4	0,0	60,1	126,7	149,5	45,1	-58,2	208,7	1.886,9	4,43%
Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	0,0	0,0	43,6	46,5	-0,7	-74,7	-111,6	119,9	1.469,1	3,45%
Gradnja zgrada	0,4	0,4	50,7	95,8	10,5	7,7	-17,2	-36,0	1.146,5	2,69%
Upravljačke djelatnosti; savjetovanje u vezi s upravljanjem	1,8	0,1	4,6	28,4	45,6	-46,3	37,1	299,9	1.025,3	2,41%
Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	0,0	0,0	69,7	-55,6	-251,5	-237,2	105,9	-32,9	992,0	2,33%
Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	6,2	11,9	52,0	67,5	-51,4	19,8	30,2	65,3	810,7	1,91%
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0,0	0,0	4,9	4,4	15,7	21,8	-6,0	191,3	741,4	1,74%
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	0,3	0,6	2,3	-0,8	17,3	-10,4	20,2	12,4	732,5	1,72%
Računalno programiranje, savjetovanje i djelatnosti povezane s njima	0,0	26,6	7,3	16,9	-8,6	5,6	211,8	61,1	585,3	1,38%
Osiguranje, reosiguranje i mirovinski fondovi, osim obveznoga socijalnog osiguranja	3,9	0,5	5,4	19,6	15,4	21,5	27,9	45,4	509,7	1,20%
Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,0	0,0	8,4	-16,3	0,0	511,8	11,6	5,7	459,6	1,08%
Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	0,0	0,0	0,0	-0,1	16,0	17,7	1,6	142,0	402,4	0,95%
Vodeni prijevoz	0,0	0,0	0,0	2,2	4,1	8,6	12,8	99,5	319,2	0,75%
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	28,4	1,4	2,6	7,0	42,8	22,0	17,6	19,5	312,1	0,73%
Sportske djelatnosti te zabavne i rekreacijske djelatnosti	0,0	0,0	0,0	30,3	16,2	30,5	29,3	-14,6	309,3	0,73%

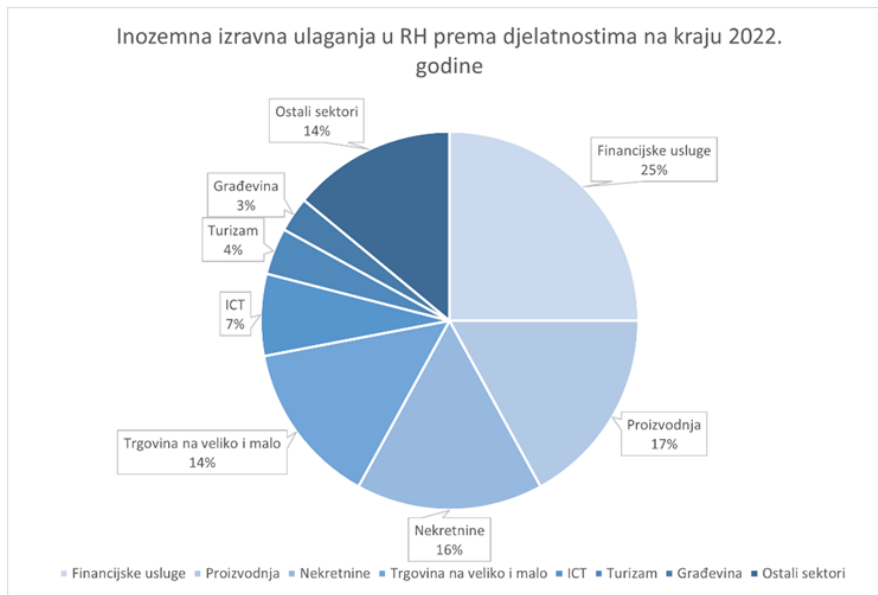
Skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu	0,9	0,0	9,1	11,6	4,0	42,6	-36,1	25,3	306,1	0,72%
Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	0,0	1,2	20,6	11,6	13,0	11,7	25,8	19,6	293,1	0,69%
Proizvodnja odjeće	3,0	0,7	2,5	19,1	16,0	-27,3	-0,4	14,0	246,2	0,58%
Proizvodnja papira i proizvoda od papira	0,0	0,0	-0,9	-6,8	38,1	10,9	-4,2	42,4	228,6	0,54%
Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima	0,0	0,0	4,3	7,5	18,9	14,1	5,6	19,5	223,6	0,53%
Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	0,0	0,0	28,1	14,2	2,3	31,1	-9,7	38,4	214,6	0,50%
Popravak i instaliranje strojeva i opreme	0,0	0,2	1,9	-0,3	5,8	2,6	2,5	15,0	202,9	0,48%
Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	2,1	0,9	0,1	24,2	-2,9	7,5	5,8	83,5	202,0	0,47%
Pomoćne djelatnosti kod financijskih usluga i djelatnosti osiguranja	0,0	0,0	1,0	2,2	3,1	64,7	0,3	14,6	200,7	0,47%
Uklanjanje otpadnih voda	0,0	0,0	0,0	14,2	18,2	15,5	-4,8	-15,1	197,5	0,46%
Proizvodnja metala	0,0	0,0	1,3	-1,7	55,7	6,7	35,9	78,3	181,9	0,43%
Promidžba (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta	0,0	0,0	0,4	1,3	5,0	1,5	-7,8	73,1	180,9	0,43%
Proizvodnja filmova, video filmova i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa	0,0	0,0	9,0	23,7	1,2	1,7	16,4	17,5	176,3	0,41%
Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikala	0,0	0,3	5,1	19,2	-11,6	12,2	13,1	-0,8	170,2	0,40%
Izdavačke djelatnosti	0,3	0,0	-0,5	9,2	10,0	-2,7	-1,4	0,3	167,1	0,39%
Proizvodnja električne opreme	2,2	11,8	21,6	3,4	6,1	5,0	-1,8	17,9	158,0	0,37%
Informacijske uslužne djelatnosti	0,0	0,0	0,0	0,4	3,5	5,2	22,0	-15,8	146,1	0,34%
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	0,1	0,0	-0,5	-2,7	2,6	7,7	1,8	4,1	134,1	0,32%
Znanstveno istraživanje i razvoj	0,0	0,0	0,0	0,0	-9,6	-11,4	32,7	20,6	115,1	0,27%
Arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo; tehničko ispitivanje i analiza	0,3	0,1	10,2	9,6	68,1	-2,6	81,9	-127,0	86,5	0,20%
Šumarstvo i sječa drva	0,0	0,0	0,0	0,0	35,1	7,4	0,4	4,1	77,3	0,18%
Kopneni prijevoz i cjevovodni transport	0,2	0,2	0,0	-0,4	18,6	15,9	-11,0	25,4	73,9	0,17%
Gradnja građevina niskogradnje	0,0	0,0	8,4	8,3	-5,5	64,1	43,6	-18,8	66,8	0,16%
Emitiranje programa	0,0	0,0	0,0	2,7	4,7	0,0	-0,1	-24,5	63,2	0,15%

Djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing)	0,0	1,0	0,3	10,6	-74,4	6,1	12,1	23,9	50,2	0,12%
Putničke agencije, organizatori putovanja (turoperatori) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima	0,0	0,0	-4,2	9,0	-16,7	-9,6	-1,9	45,7	43,6	0,10%
Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	0,2	0,0	0,0	6,2	13,8	-37,3	7,9	3,7	31,0	0,07%
Ostala prerađivačka industrija	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	29,6	0,07%
Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića	0,0	0,0	2,2	2,5	-18,3	-0,1	4,3	1,5	28,4	0,07%
Proizvodnja pića	5,2	5,2	2,5	6,0	-20,8	13,6	2,0	12,7	16,9	0,04%
Ribarstvo	2,0	0,0	3,6	-2,1	1,4	-1,1	2,4	-2,2	8,1	0,02%
Usluge u vezi s upravljanjem i održavanjem zgrada te djelatnosti uređenja i održavanja krajolika	0,0	0,0	29,4	-43,2	0,0	-0,7	0,4	-2,9	4,4	0,01%
Proizvodnja namještaja	1,5	1,5	9,3	18,9	-1,7	-13,6	37,1	-16,2	-3,0	-0,01%
Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	5,0	0,0	9,4	-42,9	2,6	-2,3	1,2	23,0	-6,4	-0,02%
Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	0,0	0,0	0,0	34,1	-70,6	-35,9	-0,4	1,3	-438,8	-1,03%
Ostale djelatnosti	0,4	0,6	5,4	7,4	21,4	10,9	29,5	87,7	592,4	1,39%
Nepoznato	0,8	0,3	82,3	126,4	9,4	0,3	75,6	-157,4	1.758,5	4,13%
UKUPNO	101,0	79,1	1.077,4	1.451,4	1.153,7	14,6	1.110,8	3.488,8	42.552,8	100,00%

(Prema: HNB, *Inozemna izravna ulaganja*, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>)

U tablici 6. vidljivo je da su najveća ulaganja iz inozemstva u Republiku Hrvatsku od 1993. do 2022. godine zabilježena u području financijskih uslužnih djelatnosti, osim osiguranja i mirovinskih fondova u iznosu od 10.084,4 milijuna eura, tj. 23,70% ukupnih ulaganja, zatim u području vlasničkih ulaganja u nekretnine zabilježena su ulaganja u iznosu od 4.133,9 milijuna eura, tj. 9,71% ukupnih ulaganja. U području trgovine na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima zabilježena su ulaganja u iznosu od 2.905,8 milijuna eura tj. 6,83% ukupnih ulaganja, u području trgovine na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima zabilježena su ulaganja od 2.878,1 milijun eura, 6,76% ukupnih ulaganja, a ulaganja u poslovanje nekretninama iznose 2.692,9 milijuna eura, tj. 6,33% ukupnih ulaganja. Ulaganja u ostale djelatnosti bilježe manje od pet posto u ukupnim ulaganjima.

Najveći iznosi ulaganja zabilježeni su 2022. godine u iznosu od 3.488,8 milijuna eura, od toga najveća ulaganja zabilježena su u financijske uslužne djelatnosti u iznosu od 525,0 milijuna eura, u području vlasničkih ulaganja u iznosu od 897,8 milijuna eura, u području trgovine na malo u iznosu od 271,7 milijuna eura te u području upravljačkih djelatnosti u iznosu od 299,9 milijuna eura.

Grafikon 6. Prikaz inozemnih izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku na kraju 2022. godine prema djelatnostima

(Prema: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, *O Hrvatskoj*,

<https://investcroatia.gov.hr/o-hrvatskoj-2/>)

Na grafikonu 6. vidljivo je da su najveća ulaganja bila u sektoru financijskih usluga, zatim u sektor proizvodnje pa u sektor nekretnina te nakon toga u sektor trgovine na veliko i malo.

4.4. Kretanje inozemnih izravnih ulaganja prema državama u razdoblju od 1993. do 2022. godine

Tablica 7. Inozemna izravna ulaganja Republike Hrvatske u razdoblju od 1993. do 2022. godine prema zemljama primateljicama (u milijunima eura)

Zemlja	1993.	1995.	2000.	2005.	2010.	2015.	2020.	2022.	UKUPNO	Postotni udio u ukupnim ulaganjima
SLOVENIJA	1,4	2,6	1,7	2,6	207,1	151,5	91,2	-112,0	1.511,7	27,61%
BOSNA I HERCEGOVINA	0,7	0,0	24,8	28,7	57,6	284,6	114,7	54,0	1.309,2	23,91%
SRBIJA	0,0	0,0	7,2	44,6	6,3	52,3	71,4	38,6	888,5	16,23%
CRNA GORA	0,0	0,0	0,0	0,2	3,5	8,0	-10,0	14,5	290,2	5,30%
POLJSKA	0,0	0,0	14,5	3,5	43,4	2,6	-29,2	10,4	203,8	3,72%
ŠVICARSKA	0,2	0,0	-2,5	4,6	4,0	-185,0	17,5	2,0	152,4	2,78%
AUSTRIJA	0,0	0,0	4,3	-2,0	39,8	-30,9	17,5	-31,3	113,1	2,06%
MAKEDONIJA	0,0	0,0	0,1	1,4	4,8	-1,2	0,9	1,1	112,8	2,06%
RUSIJA	0,0	0,7	0,0	0,2	2,6	6,8	-5,6	1,0	112,4	2,05%
FRANCUSKA	0,0	0,0	0,0	0,1	5,2	-1,8	0,8	-4,1	108,3	1,98%
SAD	0,0	0,0	0,0	0,5	0,9	-0,6	51,9	16,2	90,0	1,64%
MALTA	-4,5	-0,5	0,0	0,0	4,1	37,5	0,1	0,0	75,7	1,38%
RUMUNJSKA	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,9	-0,3	0,7	16,3	64,1	1,17%
TURSKA	0,0	0,0	0,0	0,0	-8,6	2,6	34,9	3,3	44,6	0,81%
MAĐARSKA	0,0	0,3	1,4	1,2	125,2	-179,2	-2,0	0,8	43,8	0,80%
ITALIJA	0,1	0,0	0,2	1,5	3,2	1,1	8,4	-0,8	42,9	0,78%
NJEMAČKA	0,9	0,0	0,2	6,1	175,9	-2,3	30,0	16,4	41,0	0,75%
LIBERIJA	0,2	2,6	-7,1	-19,9	23,8	-67,7	28,1	-16,0	39,6	0,72%
LIHTENŠTAJN	0,0	0,0	-0,8	0,0	0,0	-2,1	3,8	5,8	33,9	0,62%
DANSKA	0,0	0,0	0,0	0,0	6,8	6,7	2,7	-4,7	29,8	0,54%
SLOVAČKA	0,0	0,0	-1,0	-1,5	0,4	0,1	0,9	2,3	28,6	0,52%
SVETI VINCENT I GRENADINI	4,2	0,3	0,0	-1,9	4,6	3,5	-1,5	0,0	27,1	0,50%
PANAMA	10,8	-1,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	27,0	0,49%
ČEŠKA	0,0	0,0	0,0	0,6	0,3	-1,0	1,1	0,0	24,5	0,45%
BRITANSKI DJEV. OTOCI	0,0	0,0	0,0	12,1	-0,7	0,3	0,0	0,0	23,8	0,43%
ŠVEDSKA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	-0,2	6,6	15,1	23,7	0,43%
BELGIJA	0,0	0,0	0,0	4,3	0,0	-1,7	-6,6	0,0	22,6	0,41%
BJELORUSIJA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	-0,1	18,7	0,34%
ANTIGVA I BARBUDA	1,1	0,6	-1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	18,4	0,34%
LUKSEMBURG	0,0	0,0	0,0	1,1	0,1	1,3	1,5	-17,2	15,9	0,29%
CIPAR	0,0	0,0	0,0	-0,5	0,9	-0,1	-0,4	0,3	11,1	0,20%
BAHREIN	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	-1,1	-1,9	6,0	0,11%

INDIJA	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	5,6	0,10%
VELIKA BRITANIJA	0,0	0,0	8,3	16,2	-22,2	-0,4	1,0	-9,1	5,1	0,09%
NORVEŠKA	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,3	2,7	-9,1	-6,5	3,3	0,06%
NIGER	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,6	-11,1	-1,1	-0,02%
UKRAJINA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	-0,7	-0,1	1,7	-8,7	-0,16%
EKVATORSKA GVINEJA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-15,4	-0,28%
ANGOLA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-8,3	18,0	-8,8	-16,0	-0,29%
KATAR	0,0	0,0	0,0	0,0	-4,5	0,0	0,0	0,0	-17,1	-0,31%
BAHAMI	0,0	0,0	0,0	19,5	0,0	0,0	0,0	0,0	-23,1	-0,42%
IRSKA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,4	-31,2	-34,4	-0,63%
ALBANIJA	0,0	0,0	0,0	6,2	0,4	-3,0	-14,7	-0,6	-36,0	-0,66%
MARŠALOVI OTOCI	0,0	0,0	0,0	14,8	10,4	-90,4	-48,3	-110,2	-70,9	-1,30%
EGIPAT	0,0	0,0	0,0	-0,1	19,1	1,7	-22,3	-12,7	-82,3	-1,50%
LIBIJA	0,0	0,0	0,0	8,3	2,7	-25,5	0,0	0,0	-89,3	-1,63%
NIZOZEMSKA	0,0	0,0	0,0	23,3	-583,9	-119,7	-53,0	-30,8	-229,9	-4,20%
SIRIJA	0,0	0,0	0,0	2,1	160,5	-59,8	1,7	-37,9	-322,0	-5,88%
Ostale zemlje	0,0	0,0	0,4	2,5	2,2	-0,7	6,3	1,3	48,9	0,89%
Nepoznato	0,0	0,0	3,9	30,5	48,9	40,9	94,0	-13,4	803,7	14,68%
UKUPNO	15,2	5,4	54,7	210,7	343,6	-178,4	407,1	-259,4	5.475,1	100,00%

(Prema: HNB, *Inozemna izravna ulaganja*, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>)

Također, u tablici 7. vidljivo je da su najveća ulaganja Republike Hrvatske od 1993. do 2022. godine zabilježena prema Sloveniji u iznosu od 1.511,7 milijuna eura, tj. 27,61% ukupnih ulaganja, Bosni i Hercegovini u iznosu od 1.309,2 milijuna eura, tj. 23,91% ukupnih ulaganja, Srbiji u iznosu od 888,5 milijuna eura, tj. 16,23% ukupnih ulaganja, Crnoj Gori u iznosu od 290,2 milijuna eura, tj. 5,30% ukupnih ulaganja. Ulaganja Republike Hrvatske prema ostalim zemljama zauzimaju pojedinačno po manje od pet posto ukupnih ulaganja.

Najveća ulaganja zabilježena su 2020. godine u iznosu od 407,1 milijun eura, od toga najveća ulaganja bile su prema BiH u iznosu od 114,7 milijuna eura, Sloveniji u iznosu od 91,2 milijuna eura i Srbiji u iznosu od 71,7 milijuna eura, dok za 94,0 milijuna eura nije poznato u koje su države uloženi.

Tablica 8. Inozemna izravna ulaganja u Republiku Hrvatsku u razdoblju od 1993. do 2022. godine prema državama ulagača (u milijunima eura)

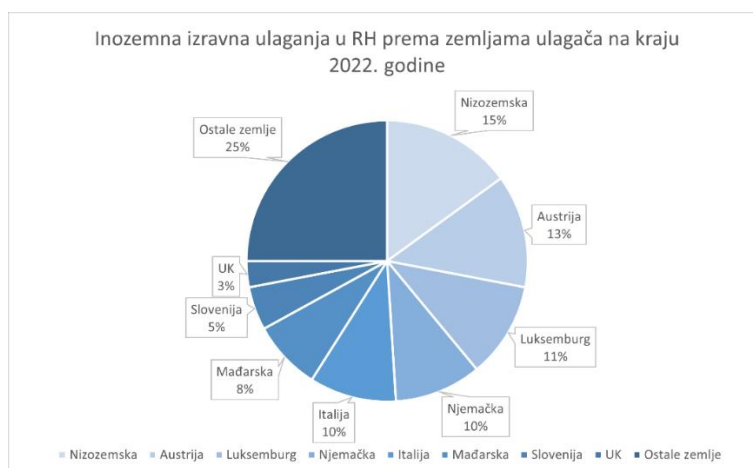
Zemlja	1993.	1995.	2000.	2005.	2010.	2015.	2020.	2022.	UKUPNO (SVIH GODINA OD 1993. DO 2022.)	Postotni udio u ukupnim ulaganjima
NIZOZEMSKA	3,7	0,2	77,3	197,1	89,4	-64,8	-43,6	66,2	6.444,6	15,14%
AUSTRIJA	8,2	6,4	92,2	416,6	349,2	-861,8	177,2	569,9	5.655,8	13,29%
LUKSEMBURG	2,5	0,0	331,9	104,5	96,4	290,3	728,5	202,2	4.453,7	10,47%
NJEMAČKA	35,0	14,2	112,1	-103,6	61,4	187,4	148,3	183,8	4.298,8	10,10%
ITALIJA	6,9	2,7	87,2	178,4	135,5	7,1	108,9	372,4	4.071,9	9,57%
MAĐARSKA	0,0	0,0	4,0	340,3	-14,9	-109,0	-45,8	332,8	3.242,1	7,62%
SLOVENIJA	4,8	2,6	85,0	125,9	90,0	86,7	32,8	225,0	2.214,7	5,20%
VELIKA BRITANIJA	9,9	0,2	84,1	67,1	-81,0	578,1	-30,7	114,4	1.389,8	3,27%
MALTA	0,0	0,0	0,0	7,8	43,8	11,5	31,9	815,7	1.248,7	2,93%
FRANCUSKA	0,0	0,1	14,4	-8,4	2,3	19,4	10,9	134,4	1.145,9	2,69%
ČEŠKA	0,0	0,0	1,7	9,6	12,0	16,8	55,4	174,3	863,9	2,03%
NIZOZEMSKI ANTILI	0,0	0,0	0,0	5,9	5,4	0,0	0,0	0,0	854,7	2,01%
BELGIJA	0,8	0,5	0,8	-1,4	109,4	39,5	19,2	14,8	766,0	1,80%
ŠVICARSKA	7,8	10,1	10,3	27,3	56,6	-149,7	-36,1	203,0	739,8	1,74%
ŠVEDSKA	0,3	26,6	7,1	19,6	6,8	-1,8	-301,3	93,3	619,2	1,46%
SAD	3,6	-11,0	115,9	5,3	-17,0	20,3	127,1	338,1	581,1	1,37%
BOSNA I HERCEGOVINA	0,2	0,0	-1,4	6,9	28,1	9,2	48,8	58,5	561,5	1,32%
RUSIJA	0,0	0,0	-0,4	5,0	12,9	46,7	22,4	-55,0	433,1	1,02%
SLOVAČKA	0,0	0,0	0,1	4,1	6,8	39,2	19,3	53,7	370,2	0,87%
POLJSKA	0,0	0,0	0,0	2,5	-2,3	36,4	31,9	54,8	338,6	0,80%
DANSKA	3,3	2,9	0,6	4,6	-13,4	13,2	12,1	13,2	319,4	0,75%
NORVEŠKA	0,0	0,0	0,2	-1,1	31,4	1,6	-12,2	-9,7	212,6	0,50%
IRSKA	0,0	0,1	0,0	25,9	15,2	99,9	-51,2	28,1	209,6	0,49%
UJEDINJENI ARAPSKI EMIRATI	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,3	0,2	0,1	5,1	173,4	0,41%
ŠPANJOLSKA	0,0	0,0	0,0	2,6	6,1	3,7	1,3	22,1	163,4	0,38%
KINA	0,0	0,0	0,0	0,2	0,4	3,2	26,3	0,4	158,4	0,37%
TURSKA	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	32,7	10,2	-47,6	144,2	0,34%
HONGKONG	0,0	0,0	0,0	-0,5	5,5	-6,8	1,3	-4,3	127,7	0,30%
KOREJA, REPUBLIKA (JUŽNA KOREJA)	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	1,8	-0,2	65,9	0,15%
AUSTRALIJA	0,0	13,7	4,2	-2,2	1,2	22,9	-8,8	0,3	13,9	0,03%
KANADA	12,9	6,9	0,0	2,4	0,3	-2,0	3,2	9,1	13,4	0,03%
BRITANSKI DJEVIČANSKI OTOCI	1,1	0,1	0,5	21,5	2,1	-2,6	-5,1	1,9	10,7	0,03%
SRBIJA	0,0	0,0	0,0	0,1	15,1	5,8	3,3	1,0	7,1	0,02%
KAJMANSKI OTOCI	0,0	0,0	38,0	-102,1	-0,2	1,2	1,5	11,1	0,8	0,00%

JERSEY	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	-1,4	0,00%
Međunarodne financijske institucije	0,0	0,0	6,1	6,8	35,4	-372,2	-8,2	0,0	-37,7	-0,09%
LIHTENŠTAJN	0,0	2,1	54,5	28,5	0,4	-32,8	-3,0	-1,6	-160,8	-0,38%
CIPAR	0,0	0,0	-4,4	23,9	34,9	17,0	16,6	-454,1	-378,8	-0,89%
Ostale zemlje	0,0	0,7	1,6	12,6	32,6	51,8	1,9	120,1	582,1	1,37%
Nepoznato	0,0	0,0	-46,3	17,0	-1,0	-24,2	14,6	-158,5	634,8	1,49%
UKUPNO	101,0	79,1	1.077,4	1.451,4	1.153,7	14,6	1.110,8	3.488,8	42.552,8	100,00%

(Prema: HNB, *Inozemna izravna ulaganja*, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>)

Iz tablice 8. vidljivo je da su najveća ulaganja u Republiku Hrvatsku od 1993. do 2022. godine iz država Europske Unije, iznos ulaganja Nizozemske je 6.444,6 milijuna eura, tj. 15,14% ukupnih ulaganja, ulaganja Austrije iznose 5.655,8 milijuna eura, tj. 13,29% ukupnih ulaganja, a iznos ulaganja Luksemburga je 4.453,7 milijuna eura, tj. 10,47% ukupnih ulaganja. Njemačka ulaganja iznose 4.298,8 milijuna eura, tj. 10,10%, talijanska ulaganja iznose 4.071,9 milijuna eura, tj. 9,57% ukupnih ulaganja, mađarska ulaganja iznose 3.242,1 milijun eura, tj. 7,62% ukupnih ulaganja, dok slovenska ulaganja u RH iznose 2.214,7 milijuna eura, tj. 5,20% ukupnih ulaganja. Ulaganja preostalih zemalja pojedinačno zauzimaju manje od 5% ukupnih ulaganja.

Najveća ulaganja zabilježena su 2022. godine u iznosu od 3.488,8 milijuna eura, od toga najveća od strane Malte u iznosu od 815,7 milijuna eura, Austrije u iznosu od 569,9 milijuna eura, Italije u iznosu od 372,4 milijuna eura, SAD-a u iznosu od 338,1 milijun eura i Mađarske u iznosu od 332,8 milijuna eura.

Grafikon 7. Prikaz inozemnih izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku na kraju 2022. godine prema zemljama ulagača

(Prema: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, *O Hrvatskoj*, <https://investcroatia.gov.hr/o-hrvatskoj-2/>)

4.5. Investicijska klima Republike Hrvatske

Investicijska klima zemlje određena je različitim čimbenicima koji utječu na dojam o privlačnosti zemlje za ulaganja.

Jedan od čimbenika jest politička stabilnost zemlje čiji indeks ima raspon od -2,5 (što označava slabu stabilnost) do 2,5 (što označava jaku stabilnost). Indeks političke stabilnosti Republike Hrvatske 2021. godine iznosi 0,71 i RH se nalazi na 56. mjestu od promatranih 194 svjetskih zemalja. (The Global Economy, bez dat.)

Prema podacima Svjetske banke, proučavajući produktivnost Republike Hrvatske i uspoređujući je sa razvijenim zemljama EU, uočljivo je da RH zaostaje za njima. Mala produktivnost kao posljedicu ima niske razine ulaganja u istraživanja i razvoj, inovacije i usvajanje novih tehnologija, slabosti u upravljanjima i organizacijskim područjima te ograničenje konkurencije. Predviđa se usporenje ekonomskog rasta u 2023. godini te veće povećanje 2024. i 2025. godine. (The World Bank, 2023.)

Poduzetnička infrastruktura RH sastoji se od poduzetničkih zona, slobodnih zona te poduzetničkih potpornih institucija. Poduzetničke zone su područja opremljena infrastrukturom za obavljanje određenih djelatnosti i trenutno je u RH u registar upisano 315 poduzetničkih zona. Slobodne zone posebno su ograđeni i označeni dijelovi teritorija koji se osnivaju odlukom Vlade Republike Hrvatske i razlikuje se po carinskim i poreznim režimima od ostatka države, trenutno postoji u Hrvatskoj šest slobodnih zona. U poduzetničke potporne institucije spadaju razvojne agencije, poduzetnički centri, poslovni inkubatori, poslovni akceleratori, poslovni parkovi, znanstveno-tehnološki parkovi te centri kompetencije, u RH trenutno posluje 219 poduzetničkih potpornih institucija čija je uloga stvoriti kvalitetno poslovno okruženje orijentirano korisniku te provoditi programe za razvoj poduzetništva u RH. (e-Građani, Informacije i usluge, bez dat.)

Slika 1. Lokacije spremne za prihvat ulaganja u Republici Hrvatskoj

(Izvor: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, *Poduzetničke zone*, <https://investcroatia.gov.hr/zone/>)

Na slici iznad vidljive su poduzetničke i slobodne zone (označene crvenom bojom) spremne za prihvat investicija. Najviše zona spremnih za prihvat investicija nalazi se na prostoru kontinentalne Hrvatske, dok u ostalim dijelovima ima samo nekoliko takvih zona.

U Republici Hrvatskoj prema Zakonu od trgovačkim društvima svi uvjeti poslovanja za strana trgovačka društva jednaki su kao i za domaća. Inozemni ulagači mogu pod istim uvjetima sudjelovati u osnivanju poduzeća te steći prava i obveze kao i domaći ulagači. Investitori sa sjedištem u državi koja nije članica WTO-a trebaju zadovoljiti uvjet uzajamnosti. Ustavom Republike Hrvatske jamči se da sva prava stečena ulaganjem neće biti ograničena zakonom te da je inozemnim ulagačima zajamčen slobodan prijenos dobiti i kapitala. (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, bez dat.)

4.6. Učinci priljeva izravnih inozemnih ulaganja i utjecaj na BDP Republike Hrvatske

Priljevi kapitala iz inozemstva rezultirali su rastom BDP-a od 2000. do 2008. godine, no najvećim dijelom inozemni priljevi bili su dugovi pa nisu za posljedicu imali dugoročnu održivost. Vanjski dugovi bili su veći od BDP-a što je rezultiralo recesijom gospodarstva. Priljev kapitala iz inozemstva utjecao je na rast inflacije i povećanje deficita vanjskotrgovinske bilance radi povećanja domaće potražnje, nedostatka ponude i potrebe za uvozom. (Obadić, Tica, 2016., str. 119.)

Najveći dio ulaganja u Republiku Hrvatsku bila su *brownfield* ulaganja u financijski, trgovinski i telekomunikacijski sektor, privatizacija tvrtki poput HT-a, INA-e, Plive i velikih banaka od strane inozemnih ulagača. Od 1993. do 2015. godine najveći dio ulaganja bio je u neproizvodne sektore, dok je u prerađivačku industriju uloženo 5,6 milijardi eura što je 2015. iznosilo 19% ukupnih ulaganja. Većina tih ulaganja rezultirala je samo promjenom vlasništva nad tvrtkama, a tek manji dio povećanjem radnih mjesta, zaposlenosti, produktivnosti te ekonomskim rastom Hrvatske. *Greenfield* ulaganja u tom razdoblju bilo je malo i veća *greenfield* ulaganja bila su usmjerena na trgovinu čime se povećao deficit vanjskotrgovinske bilance. (Obadić, Tica, 2016., str. 119.)

Inozemna izravna ulaganja u Republiku Hrvatsku rezultirala su ekonomskim rastom i ubrzala su razvoj financijskog sustava Republike Hrvatske, ali su i dugovima stvorene makroekonomske neravnoteže čije će posljedice hrvatsko gospodarstvo dugo plaćati. (Obadić, Tica, 2016., str. 121.)

5. Zaključak

Inozemna izravna ulaganja važan su čimbenik i prilika za gospodarski rast zemlje, u prethodnim točkama prikazani su priljevi i odljevi istih u Republici Hrvatskoj.

Republika Hrvatska nakon svog osnivanja ostvaruje niske priljeve inozemnih izravnih ulaganja koji se s vremenom povećavaju te kasnije doživljavaju oscilacije kretanja. Najviše priljeva ostvareno je iz država Europske unije i ulaganja su usmjerena u financijski sektor.

Odljevi inozemnih izravnih ulaganja zemlje također u početku imaju niske vrijednosti te s vremenom rastu uz određene oscilacije u kretanju. Inozemna ulaganja Republike Hrvatske usmjerena su u susjedne države, članice bivše SFRJ u trgovinski sektor i sektor proizvodnje.

Inozemna izravna ulaganja povezana su s kretanjem BDP-a, stopom nezaposlenosti i produktivnosti zemlje. Većinom inozemnih ulaganja u Hrvatsku nisu ostvareni ciljevi u pogledima otvaranja novih radnih mjesta, povećanja zaposlenosti, produktivnosti i gospodarskog rasta zemlje, stoga više pozornosti treba obratiti na privlačenje ulaganja kojima će se ostvariti prethodni ciljevi. Potrebno je privlačiti više ulaganja u sektor proizvodnje jer ta ulaganja rezultiraju ostvarivanjem ciljeva zaposlenosti, produktivnosti i rasta. Također poželjno bi bilo da ima više *greenfield* ulaganja kojima bi se otvarale nove tvrtke, što sa sobom nosi brojne prilike za građane i državu.

Priljevi kapitala iz inozemstva u Republiku Hrvatsku ostavili su razne posljedice na gospodarstvo države. Kao pozitivne posljedice ulaganja navode se rast BDP-a, ekonomski rast i razvoj financijskog sustava, dok kao negativne posljedice hrvatsko gospodarstvo bilježi plaćanje kamata zaduživanja, rast inflacije te povećavanje deficita vanjskotrgovinske bilance.

Popis literature

European Commission (bez dat.). *Direct investment abroad, main components - annual data, million units of national currency*, preuzeto 03.05.2023 s

<https://data.europa.eu/data/datasets/mltdt6ep8usp1jelry596a?locale=en>

Babić A., Pufnik A., Stučka T. (2001.). *Teorija i stvarnost inozemnih izravnih ulaganja u svijetu i u tranzicijskim zemljama s posebnim osvrtom na Hrvatsku*. Zagreb: Poslovna knjiga d.o.o. Preuzeto 04.05.2023. s <https://www.hnb.hr/documents/20182/121897/p-009.pdf/3f1c8c9e-8483-4dd1-9b03-74ad98e3785b>

Bilas V., Franc S.(2006.). *Uloga inozemnih izravnih ulaganja i načini poticanja*. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb

Hayes A. (2023.). *Direct Foreign Investment (FDI): What It Is, Types, and Examples*. Preuzeto 07.05.2023. s <https://www.investopedia.com/terms/f/fdi.asp>

United Nations Conference on Trade and Development [UNCTAD] (2023). *Globalni tokovi izravnih stranih ulaganja u posljednjih 30 godina*. Preuzeto 07.05.2023. s <https://unctad.org/data-visualization/global-foreign-direct-investment-flows-over-last-30-years>

United Nations Conference on Trade and Development [UNCTAD] (2022.). *World investment report 2022 overview*, Geneva: United Nations. Preuzeto 07.05.2023. s https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_overview_en.pdf

The World Bank (bez dat.). *Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$) – Croatia*. Preuzeto 22.05.2023. s

<https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=HR>

The World Bank (bez dat.). *Foreign direct investment, net outflows (BoP, current US\$) – Croatia*. Preuzeto 22.05.2023. s

<https://data.worldbank.org/indicator/BM.KLT.DINV.CD.WD?locations=HR>

Hrvatska narodna banka (2015). *Inozemna izravna ulaganja*, preuzeto 22.05.2023. s

<https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (bez dat.). *O Hrvatskoj*. Preuzeto 20.6.2023 s

<https://investcroatia.gov.hr/o-hrvatskoj-2/>

The World Bank (2023). *The World Bank in Croatia*. Preuzeto 23.06.2023. s

<https://www.worldbank.org/en/country/croatia/overview#3>

e-Građani, Informacije i usluge (bez dat.). *Poduzetnička infrastruktura*. Preuzeto 23.06.2023.

s <https://gov.hr/hr/poduzetnicka-infrastruktura/1368>

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (bez dat.). *Poduzetničke zone*. Preuzeto

23.06.2023 s <https://investcroatia.gov.hr/zone/>

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (bez dat.). *Status stranih investitora*. Preuzeto

23.06.2023. s <https://investcroatia.gov.hr/status-stranih-investitora/>

The Global Economy (bez dat.). *Political stability - Country rankings*. Preuzeto 23.06.2023. s https://www.theglobaleconomy.com/rankings/wb_political_stability/

Međunarodni monetarni fond [IMF] (bez dat.). *Balance of payments manual*. Preuzeto 05.05.2023. s <https://www.imf.org/external/np/sta/bop/bopman.pdf>

Grgić M., Bilas V., Franc S. (2012.). *Inozemna izravna ulaganja i ekonomski razvoj*. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb.

Obadić A., Tica J., (2016.). *Gospodarstvo Hrvatske*. Zagreb: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Popis grafikona i slika

Grafikon 1. Priljevi inozemnih izravnih ulaganja u svijetu 1990.-2021.	6
Grafikon 2. Top 20 zemalja primateljica ulaganja 2021. godine i usporedba s 2020. godinom	7
Grafikon 3. Top 20 zemalja ulagača 2021. godine i usporedba s 2020. godinom	8
Grafikon 4. Neto priljevi inozemnih izravnih ulaganja u RH od 1993. do 2021. godine	12
Grafikon 5. Neto odljevi inozemnih izravnih ulaganja Republike Hrvatske od 1993. do 2021. godine.....	14
Grafikon 6. Prikaz inozemnih izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku na kraju 2022. godine prema djelatnostima	26
Grafikon 7. Prikaz inozemnih izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku na kraju 2022. godine prema zemljama ulagača	30
Slika 1. Lokacije spremne za prihvatanje ulaganja u Republici Hrvatskoj	32

Popis tablica

Tablica 1. Neto priljevi inozemnih izravnih ulaganja u RH od 1993. do 2021. godine.....	11
Tablica 2. Neto odljevi inozemnih izravnih ulaganja iz Republike Hrvatske u razdoblju od 1993. do 2021. godine.....	13
Tablica 3. Inozemna izravna ulaganja Republike Hrvatske od 1993. do 2022. godine (u milijunima eura).....	16
Tablica 4. Inozemna izravna ulaganja drugih zemalja u Republiku Hrvatsku od 1993. do 2022. godine (u milijunima eura).....	18
Tablica 5. Inozemna izravna ulaganja Republike Hrvatske u razdoblju od 1993. do 2022. godine za odabrane godine prema djelatnostima (u milijunima eura).....	20
Tablica 6. Inozemna izravna ulaganja u Republiku Hrvatsku u razdoblju od 1993. do 2022. godine prema djelatnostima (u milijunima eura).....	23
Tablica 7. Inozemna izravna ulaganja Republike Hrvatske u razdoblju od 1993. do 2022. godine prema zemljama primateljicama (u milijunima eura).....	27
Tablica 8. Inozemna izravna ulaganja u Republiku Hrvatsku u razdoblju od 1993. do 2022. godine prema državama ulagača (u milijunima eura).....	29